

Spomini s poti na mednarodni kongres medicinskih sester v Mehiki

Za delegacijo zveznega društva med. sester določene članice smo se že nekaj mesecev pred potovanjem na kongres ICN v Mexico-Cityju pripravljale na dolgo pot. O Mehiki smo hotele zvedeti kar največ: o deželi, njeni družbeni ureditvi, prebivalcih, geografskih in klimatskih razmerah, turističnih znamenitostih itd. Poleg kongresnega gradiva so se za študij začele kopičiti zgodovinske in zemljepisne knjige, vodiči in prospekti. Pred očmi so nam začele vstajati veličastne predstave o tej, nam razmeroma zelo malo znani, oddaljeni deželi.

Službeni »prevoznik« evropskih med. sester, ki naj bi se udeležile mednarodnega kongresa svetovne zveze medicinskih sester (ICN), je po dogovoru z mednarodnim odborom za organizacijo kongresa bila francoska letalska družba Air-France.

Kongres se je pričel v nedeljo, 13. maja. Na pot je torej bilo treba iti že v petek, 11. maja, ko nas je z zagrebškega letališča poneslo Jatovo letalo v Pariz. S Parizom, ljubim starim znancem, ni bilo časa za daljši sestanek — samo prijeten večer, prenočitev in slovo. V soboto zjutraj, 12. maja, smo se na letališču Orly soočile z elegantnim orjakom — Boeing 747 ali Jumbo-jetom letalske družbe Air-France. 360 potnikov, kolikor jih lahko sprejme ta orjaška ptica, se je vkrcalo v njen trup hitro; še poprej pa smo iz letališke stavbe opazovali natovarjanje goriva, prtljage in hrane. Količine vsega tovara so bile ogromne, skorajda neverjetne. V pravcati »dvorani« letala, kamor so nas vkrcali, smo morale na udobnih sedežih prebiti 14 ur poleta. Air-France, odlična gostiteljica, ki slovi zlasti po dobri kuhinji, nas je v teh 14 urah trikrat izdatno pogostila.

Po vmesnem postanku v Houstonu v ZDA smo na zadnjem delu poti zašli v zračni vakuum nad ciklonom, ki je divjal v Mehikem zalivu. Prav med večerjo nas je pošteno stresalo sem in tja, gor in dol. Krožniki in skodelice so se nam praznili v naročja, vsebina želodcev pa na pladnje. Celih 5 minut smo nekam ravnodušno opazovali pustošenje okrog sebe, čudno odmaknjeni od preteče nevarnosti in trdno zaupajoč v varnost naše velike ptice. In nadloga je res tako hitro minila, kot je prišla. Ob 18. uri po krajevnem času smo srečno pristali v Mexico-Cityju. Pozdravilo nas je toplo, vlažno ozračje bližajočega se večera. Po vseh pregledih in formalnostih so nas z avtobusi prepeljali v mesto. V udobnih sobah hotela del Prado smo se utrujene končno oddahnile in odpočile.

V nedeljo smo poleg službenih opravkov imele tudi priliko za prvo raziskovanje mesta.

Pred več kot osmimi stoletji je dolino Mehike pričelo naseljevati nomadsko pleme, ki se je pomikalo iz severozahodnih predelov dela ameriške celine, imenovanega Aztlán. Cele generacije teh popotnikov — Aztekov — so prodirale proti jugu. Ravnaje se po ukazu svojega boga Huitzilopoctlija, naj se naselijo tam, kjer bodo videli nad kaktusom leteti orla s kačo v kljunu, so se 18. julija 1325 naselili na otoku jezera Texcoco. Tam so namreč nad kaktusovim poljem zagledali orla, požirajočega kačo.

Tako je nastalo mesto Tenochtitlán. Dve stoletji so potrebovali Azteki, da so z nasipi, kanali in manjšimi otočki, ki so jih združevali z umetnimi naplavinami, zgradili svojo naselbino od otoka do celine. Postavili so številna poslopja, piramide in templje. Njihova civilizacija je prerasla v cesarstvo, ki je s svojimi mesti in naselbinami segalo od južnega dela Severne Amerike globoko v Srednjo Ameriko.

Leta 1521 je po bitki s španskimi osvajalci, ki jih je vodil Hermán Cortés, dežela prišla v španske roke. Španci so veliko mest porušili (med njimi tudi Tenochtitlán), na razvalinah pa zgradili svoje palače in cerkve. Na ruševinah Tenochtitlána so si tudi Španci postavili prestolnico svoje kolonialne vlade — predhodnico glavnega mesta sedanje Federativne republike Mehike — Mexico-City.

Sedanjo prestolnico, ki ima 8 (z bližnjo okolico celo 11) milijonov prebivalcev (vsega prebivalstva v Mehiki je ca. 51 milijonov), štejemo med najlepše prestolnice na svetu — edinstveno po značilnostih in mnogovrstnih spomenikih treh civilizacij.

Mesto leži na visoki planoti z nad 2000 m nadmorske višine. Ima zmerno in zdravo klimo. S suhim in deževnim obdobjem je pogojena specifična vegetacija. Najtoplejša meseca sta junij in julij, ki sta obenem tudi meseca dežja, najhladnejši in za letovanje najprimernejši mesec pa je december.

Mexico City deli na dva dela »Paseo dela Revolution«, dobrih sto metrov široka avenija. Osrednji zeleni pas jo razpolavlja, vsak del zase pa je štiripasovna magistrala. V srednjem zelenem pasu so Mehikanci postavili vrsto spomenikov, tako da je vzdolž kilometrskih presledkov razporejenih nad 20 spomenikov, ki ponazarjajo mehiško zgodovino od azteških plemičev in cesarja Montezume, cesarja Maksimilijana, mehiškega predsednika Benita Juareza in slavnega vojskovodje Simona Bolivarja. Mehikanci nasploh ljubijo spomenike. V mestu jih je zato veliko, med njimi sta najmogočnejša »Spomenik Neodvisnosti« ter »Spomenik Revolucije«.

Številni muzeji in umetniške galerije so prava paša pa oči, slikovita Palača lepih umetnosti (Palacio de Bellas Artes) pa na svojih odrih gostoljubno sprejema domače in tuje dramske in operne hiše.

V nedeljo, 12. maja, smo si lahko ogledale samo arheološki muzej v glavnem parku Chapultepec (v dobesednem prevodu: grič slamnatega strašila). Mehikanci so ga ponosno razglasili za najsodobnejši muzej sveta — in mirno jim lahko pritrdimo. Monumentalni razvoj tolteške, azteške in mayaevske kulture se obiskovalcu razgrne pred očmi v izkopaninah, rekonstruiranih piramidah, templjih in v etnološkem delu muzeja.

Sedem dni Mexico-Cityja med kongresom je minilo kot blisk. Vsak dan smo odšle v športno palačo že po zgodnjem zajtrku in se vračale zvečer utrujene, a zadovoljne. Kljub temu da se je kongresa udeležilo nad 8000 med. sester z vsega sveta, smo se med referati ali med burnimi razpravami, med plenarnimi zasedanji ali privatnimi pomenki počutile kot doma, vse članice ene same velike družine, svetovne družine zdravstvenih delavk.

Delovni teden so mehikanske gostiteljice obogatile z dvema prireditvama z »Mehikansko nočjo« na prostem in z večerom mehikanskih narodnih plesov. Za »Mehikansko noč« je bil glavni mestni park Chapultepec slavnostno razsvetljen. Fontane, vodometi, sprehajalne poti, umetniški kipi in skulpturne skupine so se svetile med umetelno speljanimi potkami ter umetnimi jezeri. Kitare so donele v noč. Gostinski delavci in delavke v slikovitih narodnih nošah so ponujali okrepčila. Rakeete in ognjemet so končali večer in nad parkom, kakor tudi sicer nad 30 stavbami v mestu se je dvignil visok živobarvno osvetljen panó z napisom: »Srčno dobrodošle medicinske sestre na mednarodnem kongresu v Mexico-Cityju!«.

Na večeru mehikanskih narodnih plesov so se nam predstavile folklorne skupine s svojimi značilnimi indijanskimi in sodobnejšimi mehikanskimi plesi.

Po dveh krajših delovnih dneh smo med tednom obiskale 50 km oddaljeni Teotihuacan — mesto bogov. Izvor mesta je neznan. Že Azteki so ga našli v ruševinah kot »mrtvo sveto mesto«. Današnje izkopanine in rekonstrukcija mesta nam kažejo zgolj obris od okostja starodavne mogočnosti, lepote in simetrije. Nobeno ljudstvo na zemlji se do današnjih časov ni lotilo večje gradbe. Tu je nekaj kilometrov dolga »Calle de los muertos« — Cesta mrtvih, ki deli središče mesta na dva dela. Ob strani se dvigajo mogočne piramide — ena najslavnejših piramid na svetu »Piramida sončnega boga« je visoka 63 m. Zgrajena je v 5 terasah, na vrhnji ploščadi ima tempelj. Malo nižja je 4-terasna »Mesečeva piramida«. »Citadella« imenujejo ogromen obzidan kompleks piramid in templjev. Quetzalcóatl tempelj je biser arheologije. Njegovi napušči so en sam relief v tisočeri in različnih bogov, dežja, leteče kače in boginje koruze. »Metuljeva palača«, »Dvor jaguarja«, »Tempelj letočih polžev« so mogočne zgradbe, polne ornamentov, slavne po najdbah keramične posode, ki po svojih oblikah in barvah slovi po vsem svetu.

Obiskale smo tudi Tulo. Staro prestolnico tolteškega kraljestva so odkrili šele 1938. leta. Datira iz 8. stoletja. Skoraj 5 m visoki, kamniti stebri — atlanti — v obliki kipov — so nekoč nosili streho templja zvezde Danice, ki je stal pred piramido, posvečeno jaguarjem in orlom. Pet piramidnih teras je še dobro ohranjenih, prav tako kamnite glave svetih živali. Ob poti v Tulo je bila ogleda vredna tudi bazilika Guadalupe — latinskoameriški Lurd. Legenda pravi, da se je na kraju, kjer danes stoji cerkev, nekemu Indijancu prikazala Marija. Od takrat velja Guadalupe za božjo pot, kamor se zgrinjajo množice romarjev in bolnikov. Bazilika sama izvira iz 17. stoletja; slovi po razkošnem oltarju, katerega podnožje pokriva 200.000 obdelanih kamnitih ploščic. Cerkev — pravcati kolos — pa se zaradi teže in močvirnih tal počasi ugreza in bo kmalu stala tako poševno kot stolp v Pisi.

Škoda, da nam je bilo za prve ogleda na voljo le malo časa. Zlasti mogočni Teotihuacan bi terjali veliko več pozornosti. Posebni, turistični program namreč, ki so ga za dodatna sredstva organizirale razne potovalne družbe, se je pričel šele po zaključku kongresa.

Jugoslovanke smo se priključile francoskim medicinskim sestram in z njimi prebile prav prijeten, dasi zelo naporen teden.

V soboto, dne 19. maja smo v zgodnjih jutranjih urah odpotovale iz Mexico-Cityja v Acapulco. Vožnja z avtobusom je bila slikovita. Z mehikanske visoke planote, ki je del »terre frie« — mrzlega področja, smo se po elegantni in sijajno izpeljani avtocesti polagoma dvigali više v pogorje Sierra Madre der Sur skoraj 3000 m visoko. Spotoma se nismo mogli dovolj na-

Sl. 1. Atlanti — nosilni stebri nekdanjega svetišča v Tuli, razvalinah nekdanjega glavnega mesta Toltekov

Sl. 2. Indijanka s pogorja Sierra Madre prodaja ob cesti »iguano«, užitno kuščarico

čuditi razliki med mestom in podeželjem, med bogastvom in revščino. Hi-teli smo mimo bornih koč in kolib iz blata. Prek ravnin »tierre templade« ali področja z zmernim podnebjem, mimo nasadov koruze, kaktusov, agave, banan in sladkornega trsa smo prispeli v **Cuernavaco**, ki slovi po svoji kate-drali in eksotičnih vrtovih markiza de la Borda iz časov španskih osvajalcev. Da bi lahko obiskali sloviti Taxco, smo morali zaviti z glavne avtoceste med gričevje. Po dobri lokalni cesti smo vijugali po serpentinah, se dvigali na kupolaste griče in se spuščali v bujno poraščene doline. Pred nami se je kar naenkrat na strmem griču pojavilo »srebrno« mesto **Taxco**. Med špansko okupacijo so tod naleteli na najbogatejša ležišča srebra na svetu. Rudniki srebra in številne obrtne delavnice s tradicionalnimi mojstri — izdelovalci srebrnih predmetov so dali temu bogatemu mestu svojevrsten pečat. Strme ulice so tlakovane z granitnimi kockami, bele, z bujnimi buganvilijami po-raščene hiše so razkošne. Vsaka hiša ima trgovino »boutique« ali trgovinico s srebrnimi izdelki — če je nima, je pa gotovo hotel ali gostišče. Na glavnem trgu »Zocalo« (tako se imenuje glavni trg v vsakem mehiškem mestu ali vasi) stoji razkošna cerkev, zidana v poznem španskem baročnem slogu — Santa Prisca. Palača barona Humboldta (raziskovalca Mehike) je postala sve-tovno znani muzej umetne obrti. Srebrni nakit najmodernejšega designa, čaše, jedilni pribor, na tisoče izdelkov plemenite kovine ponujajo tujcu v občudovanje in nakup.

Iz Taxca smo pozno popoldne odpotovali v **Acapulco**. Spuščali smo se s poslednjih obronkov Sierra Madre v »tierro caliente«, področje vročega podnebjja. Peščenim planjavam so izmenoma sledile bujne plantaže tropskega rastlinja: palme, nasadi vanilje in kakavovca. V nas je puhnil val soparnega in vročega zraka. Ko smo se pozno na večer, mimo tisočerih luči Acapulca, spustili do obale Pacifika, nas je zajelo mrzlično vrvenje svetovno znanega letovišča. Hoteli, plaže, vile, bazeni — vse je bilo osvetljeno — pred nami je vstajal pravljjični svet bogatašev. V solidnem, seveda zračno hlajenem ho-telu smo se še pozno v noč nastavljale blagodejnim ventilatorjem.

Konec maja je Acapulco že skoraj zapuščen. Višek letoviške sezone je že zdavnaj mimo. Počitnice po nižjih cenah izven sezone iščejo samo še manj premožni turisti. Temperatura se podnevi dvigne nad 40°C, in to ob sko-raj 100 % vlagi v ozračju. Človeku se zdi, da tiči v kotlu, polnem puhajoče sopare.

Turistični program je predvideval dva dni oddiha v Acapulcu. Izrabile smo čas za ogled prelepega zaliva — El Dorada ameriških petičnežev.

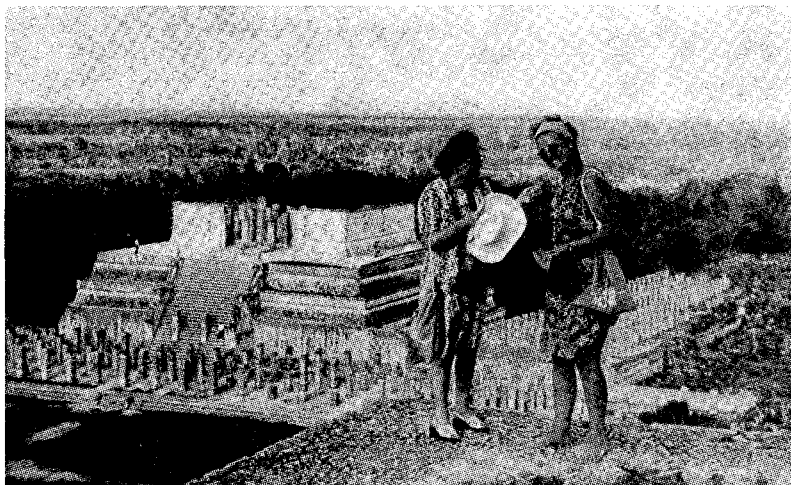
Presunilo nas je opazovanje »skakalcev« — »divers« — s ploščadi Que-brade, ki skačejo v 50-metrsko globino, in to v ozko skalno razpoko, kjer buči in se peni morje, čakajoč svojih junakov, pa tudi svojih žrtev.

Popeljale smo se prek zaliva »Acapulco Bay-a« do globin, ko se pred očmi razprostira samo še neskončna gladina Tihega oceana in čez zaliv, kjer dečki domačini v svojih kanujih čakajo na ladje in izzivajo turiste. Ti jim mečejo srebrne pesose, dečki jih med potapljanjem ulovijo, še preden po-tonejo. Z njimi se dvignejo visoko nad gladino morja, zmagoslavno kažoč srebrni pesos. Za shrambo denarja služijo usta, da se lahko potopijo znova in znova. Če je béra dobra, so ob odhodu ladje usta polna kot balonček.

Občudovale smo (tako pravijo) najlepše hotele na svetu, med njimi veli-častni »Princess Hotel«, grajen v slogu azteške piramide, poraščen s trop-skimi ovijalkami, z zračno hlajenimi bazeni in teniškim igrišči, s prostra-nimi, večno zelenimi igrišči za golf; bungalove z bazeni zidane v skalnato

obalo, palme, »ognjena drevesa«, nežno rožnate, vitke flaminge. Tudi kopale smo se in občudovale umetnije turistov na vodi, vodno smučanje, letanje po zraku in spuščanje v morje z baloni in padali, poklicne ribiče in ribiče turiste, ki so se ponosni vračali z bogatim ulovom rib mečaric.

In nočno življenje Acapulca? Lahko smo ga slutile, saj je iz nešteti barov in drugih nočnih zabavišč nenehno donela godba in so v lokale vabili in vabili... Zvečer smo posedle in polegle pod palme, se hladile v bazenu, občudovale nepoznano zvezdno nebo in uživale ob polnih pladnjih ohlajenega južnega sadja: ananasa, lubenic, dinj, melon in papaj.

Sl. 3. Oddih po uspešnem vzponu na vrh 50-metrške piramide »El Castillo« v Chitzen Itzi. V ozadju ruševine »Templja tisočerih stebrov«.

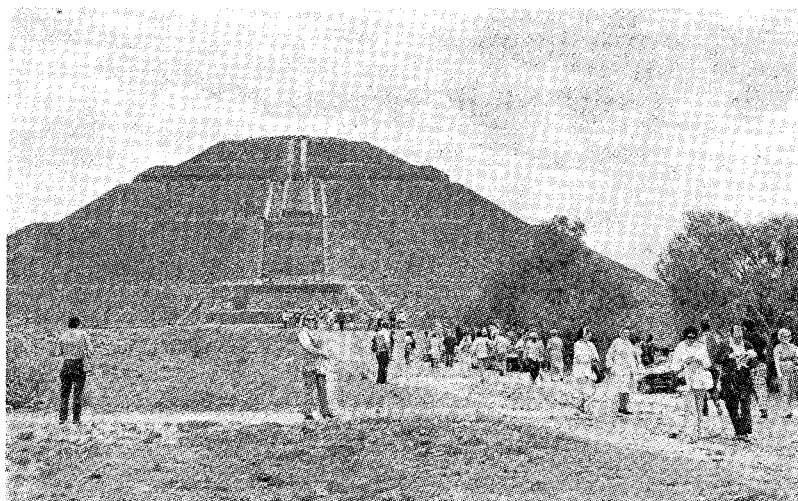

Sl. 4. Pred kočo v mehiški vasi na Yucatanu.

V torek, 22. maja, smo z letalom Aero — Mexicane odpotovale v **Oaxaco**, glavno mesto istoimenske zvezne države, približno 500 km južnovzhodno od Mexico-Cityja na 1500 m visoki planoti. Zato ima prijetno zmerno podnebje. Na tej planoti sta se v stoletjih od 400 do 1500 l. po n. š. razvijali sloviti kulturi Zapotekov in Mixtekov. O tem nam pričajo izkopanine na gori Monte Albán (Bela Gora) in ostanki mesta Mitla.

Monte Albán je stožčasta gora v bližini Oaxace, kateri so odrezali vrh in ga zravnali v velikansko ploščad. Tu so Zapoteki postavili svoja veličastna svetišča. Osrednjo skupino poslopij imenujejo »Akropolo« tedanje dobe. Celotna arheološka cona Monte Albána obsega ca. 40 km² ozemlja z mnogimi griči in še neodkritimi svetišči. Odkrit in restavriran je šele največji kompleks poslopij. Okrog starodavnega »glavnega trga« se vrstijo razne piramide, čudovito lepa svetišča, palače, velika »opazovalnica« in druga poslopja. Vsaka zgradba ima svoj natančno odrejen prostor v edinstveni zasnovi gradnje; zato kot celota učinkujejo smotno, enotno in lepo. Generacija za generacijo so dodajale svetiščem svoj pečat in nadzidovale piramide, ki imajo zato s svojimi notranjostmi obzidanih tudi do 5 notranjih piramid. Znameniti so reliefi »bolnikov — pohabljenec«, kamniti žari boga koruze in jaguarja, svete živali. Generacija novodošlih Mixtekov je uredila na severu naselbine grobišča za svoje kneze in visoke duhovnike. Izkopanine iz grobišč so razstavljene v mestnem muzeju v Oaxaci; zlasti neprecenljive vrednosti je nakit iz groba mixteške princese. Ogrlice in diademi, prstani in druge dragocenosti iz zlata in dragih kamnov, posodje iz alabastra in oniksa so prekrasnih, malone sodobnih oblik.

Mitla — mrtvo mesto Zapotekov in Mixtekov — je približno 50 km oddaljena od Oaxace. Sestoji iz petih kompleksov poslopij — kolikor jih je do danes pač odkopanih. Docela se razlikuje od svetišč na Monte Albánu tako po obliki kakor po dodanem okrasju. Mitla je nastala v 10. stol. kot novo politično središče, medtem ko so Monte Albán iz nepojasnjenih vzrokov opustili in zanemarili.

Sl. 5. Piramida »Sončnega boga« v Teotihuacanu — mestu mrtvih, velika 220 × 220 m, visoka 63 m

Sl. 6. Potomka Mixtekov v značilni mixteški ženski obleki. Slikano na plesišču trga v Qaxaci

S presenetljivo natančnostjo so obdelane številne, kot opeka majhne kamnite ploščice, s katerimi so zidali svetišča; našli smo okrog 20 različnih ornamentov — tako da imajo stavbe takšno podobo, kot bi bile »stkan« iz kamna — svojevrstni mozaiki brez človeških figur in upodobljenih bogov. Lepota zgradb je posledica čiste geometrije — zlasti palača stebrov se odlikuje po plemenitih linijah.

V vsakem mestu smo prespale samo eno noč. Vsako jutro nas je letalo neslo drugam, dalje po sledovih starodavnih kultur. Še sreča, da so hoteli, v katere so nas nameščali, brez izjeme vsi zračno hlajeni, z obveznimi »swimming pools«, kjer se je dan začel in končal. Tudi hrana je bila izdatna in dobra, včasih sicer zaradi močnih začimb tuja našemu okusu, a kljub temu brezhibna. Na voljo so razen vode vse pijače — najbolj priljubljeno in ceneno je pivo »serveza«. Pitno vodo je dobiti le v zapečatenih steklenicah kot »acquo electropuro«. Vode v Mehiki primanjkuje, zlasti na polotoku Yucatanu, kjer zaradi poroznih tal sploh ni površinskih voda. Zaloge vode se skrivajo globoko v zemlji. Evropejec zato brez obilnih zalog »Mexaforma« ne sme v Mehiko. Kar hitro se ob najmanjši nepazljivosti pojavijo želodčne in prebavne motnje.

V sredo, 23. maja, smo bile že ob zori zopet na letališču. To pot smo poleteli daleč na jugovzhod v **Mérido**, glavno mesto polotoka Yucatan, nekdanjo deželo Mayev. Mérida velja in tudi je najbolj čisto mehiško mesto. Hotel se kar blešči od snage, položene so ploščice po tleh; stene so obložene s keramičnimi ploščicami; železne kovane postelje so razkošna ležišča v še razkošnejših prostorih. Atrij hotela je en sam tropski paradiz: cvet pri cvetu, vodnjak in vodomet, nežni kipi, kamnite, izrezljane klopi...

Mestece je prijazno. Žene so oblečene v tradicionalne ohlapne bele obleke, ob vratu in rokavih bogato izvezene. Čez ramena ogrnjene s šalom, s katerim si zaščitijo tudi glavo in vrat pred močnim soncem — tropski vročini pa tako nihče ne uteče.

Mérida je bila ustanovljena l. 1542 na ruševinah mayevskega mesta. Prebivalci se imenujejo Yucatecani in nočejo biti Mehikanci. Mesto samo poleg lepe guvernerjeve palače, cerkve in nekaj spomenikov zgodovinsko ni pomembno. Velja pa kot važno izhodišče za obisk najlepših starih mest v Mehiki: Uxmala in Chichen-Itze.

V teh dveh mestih se je kultura plemena Mayev razvila do svojega viška. Zgodovinarji primerjajo Tolteke in Azteke Feničanom, Zapoteke in Mixteke Egipčanom, Maye pa klasičkom — Grkom mehiške zgodovine. In res nas o tem prepričajo izkopanine Uxmala in Chichenitze. Od najdišč v obeh mayevskih mestih je ostalo le nekaj desetlin od prvotnih 300 odkritih piramid in palač. Številni turisti in bogataši so z domačini, željnimi zaslužka, domala izropali ta najdišča. Kamen za kamnom je skrivoma odhajal iz te revne dežele v bogate sosednje države, kjer so si mogotci postavljali svoje gradiče iz ročno obdelanih in okrašenih kamnov oz. prastarih Mayevih svetišč. Danes morajo arheološko cono varovati vojaki s puškami v rokah.

Uxmal je slaven po svoji krasni legi sredi tropskega pragozda — ogromen kompleks svetišč je malo dvignjen — na čelu stoji »čarovnikova« piramida nenavadnih, čudno lepih, osupljivih oblik. Veliko zeleno planoto obroblyajo guvernerjeva palača z značilno mayevskimi oboki in prekrasnimi frizi, samostani »redovnic« s številnimi stiliziranimi simboli boga dežja Chaca in svete kače.

Ob sončnem zahodu, ko je posebna luč osvetlila »čarovnikovo« piramido, nam je zastal dih — mrtvo mesto je v vsej svoji lepoti tako plastično izstopilo iz svojega okvira, da smo kot omamljene strmele in nam je od začudenja zastajal dih. Zdelo se nam je, da se mesto po nemi zapovedi prebuja in bo zdaj zdaj oživel. Pozabile smo na utrujenost in na dolg dan; še dolgo v noč smo ob vrnitvi v hotel obujale spomine na lepote Uxmala.

V petek nas je avtobus zapeljal do naše naslednje in zadnje postaje; Chichen-Itze. Nastanili so nas na veliki haciendi (španski farmi), ki je preurejena za letovanje turistov. Na prostranem zemljišču so posamezne hišice — bungalovi s svojimi verandami — zidane podobno kot mayevske kočice. Močna rjava bruna krasijo notranjost, slamnata streha, hkrati zgodovinska znamenitost in praktična udobnost sedanjosti — je hladna, vendar ne dovolj; velik električni ventilator neprestano meša zrak. Potke, speljane od hišic prek zelenih trat vodijo v bazen, od tod pa v glavno poslopje, kjer je kuhinja in velika, udobna obednica. Vendar ni bilo časa za udobnost in počitek. Pred nami se je razprostiralo ogromno starodavno mesto Mayev — Chichen-Itzá. Bilo je ustanovljeno konec 5. stoletja kot prestolnica Mayev in dograjeno v 7. in 9. stoletju. Zgodovinsko izročilo pravi, da so v 10. stoletju prihrumeli s severa Tolteki in zavzeli mesto. Ob pogledu na njegovo lepoto so ostrmeli in mesta niso porušili, temveč so ga gradili naprej in ga tako oboogatili še s svojo kulturo. Danes je Chichen-Itzá največičastnejši spomenik mayevske in deloma tudi tolteške kulture.

Okrog ogromnega osrednjega trga, poraslega sedaj z mehko zeleno travo, se dvigajo veličastne zgradbe. Tu je svetovno znana Kukulkanova piramida »El Castillo«, posvečena bogu Quetzalcoatl. Tu so Tempelj bojevnikov, Jaguarjev tempelj, slovito igrišče za igre z žogami s še slavnejšim fenomenom

»govorečega ušesa« in 35-kratnim odmevom človeškega klica, Žrtvenik, Sa-kralij, Palača tisočerih stebrov, Hiša vetrov, Palača golobic, gledališče, astronomski observatorij itd... Iz mesta ven drži pot do svetega studenca, kjer so žrtvovali mladenke bogu dežja. To je 30—40 m globoko brezno, polno človeških kosti in dragocenosti, a njegovih skrivnosti ni odkril še nihče...

Prehodile smo mesto, se povzpele na strmi Castillo, občudovale, pisale in fotografirale in zvečer smo bile tako utrujene, kot bi prehodile stoletja... V resnici smo preživele čudovit in nepozaben dan in ob podoživljanju lepote smo po osvežujoči kopeli, dobri večerji in nežnih melodijah kitar pozabile na boleče noge in trd križ...

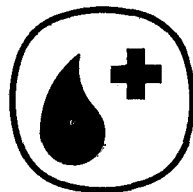
Še eno noč pod mehikanskim nebom — zjutraj so nas budili že ob 3h — in odpeljali smo se na letališče v Mérida. Od tod smo poleteli nazaj v Mexico-City, se od njega poslovile — še dolgo nas je pozdravljala visoka Torre Latino — Americana — in že nas je naša znanka, orjaška velikanka (tokrat povsem mirno) ponesla nazaj v Pariz, od tod pa Jatovo letalo nazaj v domovino.

Mehika draga — ne morem ti reči — adiós! Še se vidimo — torej: hasta la vista — na svidenje, na svidenje!

Anica Gradišek

DARUJTE KRI — REŠUJTE ŽIVLJENJA SAMO KRI — NADOMESTI KRI

Vsak dan 200, na leto pa okoli 80.000 krvodajalcev mora darovati kri, da so krite v Sloveniji vse potrebe po krvi in da je kri na razpolago vsak čas.

Rdeči križ vas vabi, da tudi vi sodelujete v tej veliki humani in solidarnostni akciji, saj z darovanjem zagotovite kri sočloveku, pa tudi sebi in svojim najbližjim, če bi jo potrebovali.

Med vsemi solidarnostmi dejanji, ki jih človek lahko stori, je darovanje krvi prav gotovo najbolj neposredno in najbolj človeško.

Razpored odvzema krvi objavlja RKS sproti na krajevno običajen način.